

Дарбанд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МӘТБУАТ ВЭ ИНФОРМАЦИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 32 (98328) 1920-чи илдән чыхыр

6 август 2021-чи ил, чүмә.

Гүжмәти 2 рубл.

Русијанын игтисади инкишаф назири Дағыстанда ишкүзар сәфәрдә оллуб

Русијанын игтисади инкишаф назири Максим Решетников ијул аяынын 30-да Дағыстан Республикасында ишкүзар сәфәрдә олмушдур.
Програма республикада бизнесин легаллашдырылмасы үчүн көрүлән тәдбирләр дахил олмага, бир сыра мүшавирәләр дә аид иди.

Мүзакирәләр Дағыстан башчысынын вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Серкеј Меликовун вә республика һөкүмәтинин нүмајәндәләринин иштиракы илә кечирилиб.

Максим Решетникова көрә, әсас мәсәлә, республиканын инкишафына мане олан мәһдудийәтләр вә әләвә артым нөггәләрини ортаја чыхарачаг Дағыстан Республикасынын игтисади инкишаф моделинин һазырланмасыдыр.

«Дағыстан сәнајә инкишафынын әсас мәркәзләриндән биридир. Башга бир мәсәлә, һазырда бөлкәдә мөвчуд олан вә инкишаф едән бизнесин гануниләшдирилмәсидир. Чалышмалыјыг, шәраит јаратмалыјыг вә саһибкарлары инандырмалыјыг ки, ишчиләрин әмәјинин мүһафизәсини тәмин етмәли, веркиләр дә едәнмәли, Гануниләшдирмә јени бир инвестиција просесинә тәкан вермәлидир.

Гануниләшдирмә илә јанашы, инфраструктурун инкишафы мәсәләси дә вар. Дағыстан коммунал вә нәглијат инфраструктуру бахымындан Русија Федерасијасынын ән аз инвестиција јатырылан бөлкәләриндән биридир», - дејә Решетников билдирмишдир.

Республиканын рәһбәри бөлкәнин сүрәтли социал- игтисади инкишафы вәзифәләринин һәјата кечирилмәсиндә практикы вә методикы јардым көстәрмәк үчүн Дағыстана илк дәфә кәлмәјән федерал һәмкарларыны

саламламышдыр:

«Етираф етмәлијик ки, бу јардым вә ишимиз бизи орта Русија сәвијәсинин көстәричиләринә наил олмага сөвг етмәлидир. Бу, бизим үчүн ән биринчи приоритетдир», - дејә сөйләјән Серкеј Меликов, бөлкәнин проблемләринә көстәрдији диггәтә көрә назирә тәшәкүр етмишдир.

Субјектин рәһбәринин сөзләринә көрә Дағыстанда социал-игтисади вәзијәт әсасән кичик олса да, әсас игтисади көстәричиләрин нисбәтинин мүсбәт динамикасы илә характеризә олунур. 2021-чи илдән республика, 50 милјард рублдан чох тәдбирләрин малијјәләшдирилмәсинин үмуми һәчми

олан Русијанын 26 дәвләт програмынын вә тәхминән 22 милјард рубл һәчминдә малијјәләшмә илә 12 милли лајиһәнин һәјата кечирилмәсиндә иштирак едир.

Ејни заманда, бу илин биринчи јарысында Дағыстанын консолидасија едилмиш бүдчәсинә 25 милјард рублдан чох верки вә гејри-верки кәлирләр дахил олду. Планлашдырылан тапшырыглар 100 фаиз јеринә јетирилди.

Әлбәттә, сөзсүз ки, пандемия вә онун јайылмасы илә әләгәдар тәтбиг едилән мәһдудлашдырычы тәдбирләр, Серкеј Меликовун фикринчә, мөвчуд вәзијәтә вә веркинин јығылмасы көстәричиләринә лазыми дәрәжә наил олмага мәнфи тәсир көстәрир.

«Бизнесә дәстәк тәдбирләри чәрчивәсиндә бир сыра веркиләрин дәрәжәләрини јарыја ендирмәк үчүн гәрарлар вердик», - дејән республика рәһбәри, «Пешә кәлирләринә верки» адлы хүсуси верки режиминин дә тәтбиг едилдијини вурғуламышдыр.

Бу гәрар 2020-чи ил ијул аяынын 1-дән етибарән республика әразисиндә гүввәдир вә вәтәндашлар даһа раһат шәраитдә иш апармаг имканы вермәји күдүр.

Бундан башга, республика башчысы гејд етди ки, һугуг спектору илә рәғабәт апаран кәлкә фәалијјәти, тәәссүф ки, ону базардан чыхарыр вә бу чүр фәалијјәт иштиракчылары вәтәндашлар итирилмиш кәлир, едәләтсиз рәғабәт вә кејфијјәтсиз хидмәтләр шәклиндә зијан верирләр.

Дағыстан башчысынын мүвәггәти вәзифәсини ичра едән шәхсин сөзләринә көрә, диггәтдән кәнарда гала билмәјән вачиб мәсәләләр- республиканын јүксәк кејфијјәтли су тәһизаты вә сујун ахыдылмасы, о чүмләдән бөлкәнин бүтүн шәһәрләриндә Маһач-гала коллектор вә тәмизләјичи гурғуларын тикинтиси, јаначаг- енержи комплпексиндәки вәзијјәти нормаллашдырмагдыр.

«Дағыстан» РИА

АБУНӘ-2021

ҺӨРМӘТЛИ ОХУЧУЛАР!

«Дәрбәнд» республика ичтимаи-сијаси гәзетинә 2021-чи ил үчүн абунә јазылышы давам едир.

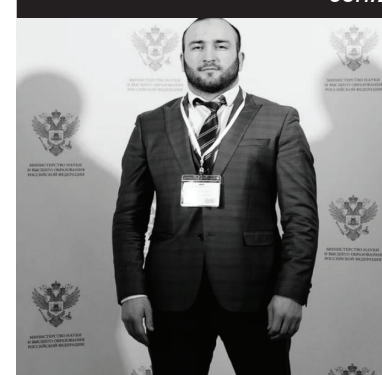
Гәзетә рабитә шөбәсиндә вә редаксияда (әкәр редаксиядан јазыларсынызса, онда бу заман гәзетин гүжмәти 253,50 рубл олачагдар) абунә јазыла биләрсиниз.

Бир илә – 507,00 рублдур.

Индекс – ПА 463

БУ НӨМРӘДӘ

Гәзалы мәнзилләрдән көчүрүлмәсинин јени програмы «Дағыстан» РИА сәһ.2
Үмумрусия мүсабигәсинин финалчылары сәһ.2

Хејријә фондлары

Б. Пирмәһмәдов сәһ.3

Тәһсил тәшкилатчысы

К. Кәримов сәһ.6

Һәр шәј халғым наминә

З.Дәрбәндли сәһ.7

Тач» ла бағлы шубһәләриниз вармы?

Г. Өмәров сәһ.8

Гэзалы мэнзиллэрдэн көчүрүлмәсинин јени програмы

РФ-нин мэнзил коммунал тэсэррүфатынын реформасы көмөк Фондунун мэтбуат хидмәтиндэн билдирмишләр ки, Русијада гэзалы мэнзиллэрдэн көчүрүлмәсинин јени програмынын ишә салынмасына 45 милјард рубл јөнөлдилмәси планлашдырылыр.

Гөјд етмәлијик ки, «Мэнзил вә шөһәр мүһити» милли лајиһәси 2017-чи илин 1 январынадәк танынмыш гэза мэнзил фондундан көчүрүлмәсинә јөнөлдилмишдир. Програм 2024-чү илин ахырына кими фәалијәтдә олачагдыр. Бу мүддәтә 9,4 милјон квадрат метр јашајыш үчүн јарарсыз мэнзил фондундан 5,9 мин адам көчүрүлмәлидир.

«Һазырда гэза мэнзилләриндән көчүрүлмәсинин јени програмынын һәјата кечирилмәси үзрә ишләниб һазырлан-

мыш тәклифләр РФ Президенти вә һөкүмәт сәдри тәрәфиндән дестәкләнмиш, һазырда мүвафиг һүгүг актлары лајиһәләри ишләниб һазырланмасы кедир, програмын ишә салынмасы 2021-чи илә планланлашдырылмышдыр» дејә мәлуматда билдирилиб.

2019-2024-чи илләрдә «Мэнзил вә шөһәр мүһити» милли лајиһәсиндә мүөјјән едилмиш гэза мэнзил фондундан көчүрүлмә үзрә мөсәләләри һөлл едән рекионлар илкин мөрһөләдә програмын иштиракчысы ола биләләрләр. һазырда бу

Сахалин вилајәти, Карачајев-Черкесијә, еләчәдә федерал әһәмијәтли Санкт-Петербург вә Севастопол шөһәрләридир.

Бундан башга 2021-чи илин ахырына мөгсәдлї кәстәричиләрә наил олачаг рекионлар МКТ фонду илә разылыға кәлән Адыкәја, Дағыстан, Магадан вилајәти, Кабардо-Балкар вилајәти вә Саратов вилајәти имзаламышлар. 2022-чи илдә вәтәндашларын көчүрүлмәсини һазырки програмыны һәштәрхан, Воронеж вилајәти, Камчатка вә Приморск дијарлары баша чатдырачаглар. Бунунла белә МКТ фонду көчүрүлмәсинин јени програмына 2017-чи илин јанвар ајынын бириндән сонра гэзалы танынмыш чохмәнзилли өвләрдә дахил едиләчәкдир. Еләчәдә јени програмда әразиләрин комплекс инкишафынын механизмләриндән истифадә едилмәси вә кирајә мэнзил фондунун тикintisи тәклиф олунмушдур.

«Дағыстан» РИА

Мүстәгил нәзарәтчиләр гәраркаһы тәшкил олунур ИП-нин нөвбәти јығынчағында

ДР Ичтимаи Палатасынын нөвбәти јығынчағында Ковид-19 вә пневмонијаја тугулан реанимација хәстәләринин артмасы, сәһләнкар тикинти апаранлар вә гаршыдакы сечкиләрә ичтимаи нәзарәтин һәјата кечирилмәси үчүн мүстәгил нәзарәтчиләр гәраркаһынын тәшкили мөсәләләри музакирә едилмишдир. Бу һагда информасија акентлијинә рекионун Ичтимаи Палатасынын мэтбуат хидмәтиндән билдирилмишдир. ДР-ин Ичтимаи Палатасынын игтисади инкишаф мөсәләләри үзрә комиссијасынын сәдри Минажат һәсәнова һәјата кечирилән програмларын игти-

илдә иншаатчылар бир нечә чох мәнзилли бинаны истифадәјә вермәли идиләр. Лакин, тикинти материалларынын гүјмәтләринин 150 фаиз баһалашдығыны бәһанә тутараг әлавә хәрчләри пајчыларын һесабына өдәлинмәсини гәрар алмышлар. Ичтимаи Палатанын үзвләри тәрәфиндән тикинти апаранларын һәрәкәтләринин дүзкүн олмасына вә онларын мөсулијәтә чөлб едилмәсинә гүјмәт верилмишдир. Јығынчағын ахырында гаршыдакы сентјабр сечкиләринә ичтимаи нәзарәтчиләрин һазырлығы музакирә едилмишдир.

Сечкиләрә нәзарәт үзрә

«Россети Шимали Гафгаз» ширкәти 15 иллик јубилејини гејд етди

Август ајынын 1-дән «Россети Шимали Гафгаз» ширкәти 15 иллик јубилејини гејд етди-дејә ширкәтдән хәбәр акентлијинә мәлумат верилиб.

Јахын тарихинин 15 или әрзиндә ширкәт 35-110кв, 60-дән чох 35-110кв-лик 30-дан чох «јүксәк кәркинликли» јарымстансијалар инша етмишдир.

Бу күн «Россети Шимали Гафгаз», 18 000-ә јахын ишчиси, 134. 500кв чох өтүрүчү хәтләри вә үмуми күчү 28. 300 КВА олан 30 500 6-110кв-лик јарымстансијалар олан макробөлкәдәки өн шөбәкә тәшкилатыдыр. Русија Федерасијасынын једди субјекти (9 милјондан чох әһалиси, 8000 сәсиал әһәмијәтли объекти) онун мөсулијәт даирәсиндәдир.

«Ширкәт, Шимали Гафгаз енержисинин бир әсрдән артыг өнөнәләрини давам етдирир. 191-чү илдә дүнјада илк дөфә олараг ики електрик стансијасы-Петигорск ТЭС вә «Белый угол» ГЭС паралел олараг тәшкил едилди. Бу төчрүбәдән ГОЭЛРО планынын һазырланмасында вә Ваһид Енержи Системинин

иншасында истифадә едилди» дејә хәбәрдә верилиб.

Бөјүк Вәтән Мүһарибәси заманы Шимали Гафгазын енержетикләри-гыса мүддәтдә, практик олараг һеч бир аваданлыг еһтијаты олмәдән әсл һүнәр кәстәрдиләр. Ишғал заманы зәдәләнмиш объектләрин ишини бәрпа едиләр. Гәләбәнин

75-иллији шәрәфинә «Россети Шимали Гафгаз» бөјүк гига мәркәзләринин адларыны верәрәк, ширкәтин гәһрәманларынын

хатирәсини әбәдиләшдирди.

1960-чи илләрдән етибарән Шимали Гафгаз енержи системиндә кенишмигәсәлү дөјишкликләр баш верди: һазырда «Россети Шимали Гафгаз»-ын филиаллары олан бүтүн бөлкәләрдә төдричән електрик шөбәкәси мөүссисәләри јарадылыр.

Үмумрусија мүсабигәсинин финалчылары

«Русија имканлар өлкәсидир» Президент платформасынын «Мәним өлкәм-мәним Русијам» Үмумрусија мүсабигәсинин финалчылары «Мәним педагожи тәшәббүсүм» кениш миғасәли номинасијаја өз лајиһәләрини тәғдим етмишләр.

Бу һагда Дағыстанын елм вә тәһсил назирлијинин мэтбуат хидмәтиндән информасија акентлијинә мәлумат верилмишдир. Лајиһәләрин мүдафиәси онлајн форматында ики күн әрзиндә кечирилмишдир. Галиб чыхан 15 нәфәр арасында Дағыстанлы Зајнодин Рәсулов да вардыр дејә, идарәдән билдирмишләр Зајнодин Рәсулов Д.Ф. Устинов адына «ВОЕН МЕХ» Балтика Дөвләт Техники Универсететинин аспирантыдыр. О рекионун дағ кәндләринин шакирдләри арасында инновасија технолокијаларынын вә мүһәндислијин популяр едилмәси үзрә лајиһә тәғдим етмишдир.

«Лајиһә чәмијәтдә вачиб сәсиал дөјишкликәрә јөнәлдилмишдир. Дағыстанын учғар рајонларынын шакирдләри мүасир тәһсил програмларына асан кирмәк имканы алачаглар. Лајиһә һәмишә јени иштиракчылар үчүн ачыгдыр вә Русијанын бүтүн субјектләриндә јайыла биләр. Она кәрә дә бу күн бизим үчүн өз ишимизин нәтичәләри илә «Мәним өлкәм- мәним Русијам» мүсабигәси чәрчивәсиндә бүтүн педагогларла бөлүшмәк хусусилә вачибдир дејә Рәсулов билдирмишдир.

сади сәмәрәси мөсәләси үзрә мәлумат вермишдир.

«Һазырда комиссија дағлыг әразиләрин инкишафы програмы илә јахындан мөшғул олур вә гаршыда дуран бир нөмрәли мөсәлә торпагларын статусунун һәлли проблемидир» дејә һәсәнова данышмышдыр.

Сонра јығынчагда республикада Ковид-19 јайылмасынын мәлуматлары вә шөһәр хәстәханаларынын дәрманларла тәминаты мөсәләси үзрә мәлумат сәсләндирилмишдир. Хатырладаг ки, ијун ајынын бириндән коронавирүс инфекијасы вә хәстәханадан кәнар пневмонијаја тугуланларын чидди артымы гејдә алынмышдыр. Тәкчә ијун ајы әрзиндә 2 нөмрәли республика клиник хәстәханасына 898 адам дахил олмуш, 581 нәфәр өвә бурахылмыш 23 нәфәр вәфат етмишдир. Сонра ИП-ин үзвләри сәлигәсиз бина тикәнләрин һәрәкәтләрини, хусуси илә «АРСИ груп» тикинти компанијасынын һәрәкәтләрини музакирә едиләр. һәлә өтән

рекионал ичтимаи гәраркаһын башчысы Бүнјамин Мөһәммәдов гејд етмишдир ки, ичтимаи нәзарәтчиләр гәраркаһынын фәалијәти мүхтәлиф истигамәтлидир: бу нәзарәт корпусунун, експерт гүјмәтинин, сечки гүјмәтләндирилмәсинин мониторинкинә һазырлығыдыр.

«Биз артыг 4 мин нәзарәтчи һазырламышыг. Дағыстан Республикасынын Ичтимаи палатасындан сечки комиссијалары сәһәләриндә 165 нәзарәтчи олачагдыр. Илк дөфә РФ-нын Ичтимаи Палатасы мүстәгил ичтимаи мониторинг ассосијасы тәрәфиндән һәр партијадан мүстәгил нәзарәтчиләрин һазырланмасы мөсулијәтини үзәримизә кәтүрмүш, еләчәдә биз 4 сијаси партија илә разылашма имзаламышыг. «Ваһид Русија» партијасындан - 1962, «Справедливаја Россија»- дан 1000, Пенсиячылар партијасындан- 462, Инкишаф партијасындан -300 нәзарәтчи һазырланмышды» дејә Мөһәммәдов мәлумат вермишдир.

ЖЕНИ ХЭБЭРЛЭР

Ичтимаи патруллар јенидөн бәрпа олмушдур

«Маска режиминә» риајет олунмасы үзрә нәзарәт едилмәси үчүн ичтимаи патруллар рекионда јенидөн бәрпа олунмушдур.

Биринчи патрулун ишиндә республиканын кәнчләр идарәсинин башчысы Камил Саидов, онун мүавини Патимат Омарова, ШГДФ үзрә УИК «Волонтер-медики» әрази координатору Лјубов Хенкина вә волонтер-тибб ишчиләри иштирак етмишләр. Бу һагда информсија акентлијинә ДР-ин кәнчләр назирлијинин мәтбуат-хидмәтиндән мәлумат вермишләр. Базар күнләриндән башланан патрул рејдләри республиканын 7 шәһәриндә вә 3 рајонунда кечирмишдир. Рејдләр адамларын күтләви топлашдыгы јерләрдә кечирилир. Патрул чәкил-мәсинин кедишатында волонтерлар вәтәндаш-лара коронавирус инфексијасынын төһлүкәси вә маска режиминә риајет едилмәсини хатырладыр, онлар еләчәдә адамлар тибби маскалар вә буклетләр пайлајырлар. Мәтбуат хидмәтиндән билдирмишләр ки, јахын вахтларда ичтимаи патруллар Дағыстанын бүтүн бөләдијәләриндә төшкил олуначагдыр.

Мәдәнијјәтдән илһамланыб

Ијул ајынын 28-29-на кими Маһачгалада, Республика кәнчләр Мәркәзиндә вә Дәрбәнддә Д.Ашуров адына мусиги мәктәбиндә мәдәнијјәт күнүллүләринин Республика форуму кечирилмишдир.

мурлан Темиров вә башгалары да иштирак едирдиләр.

Форумун икинчи күнү Дәрбәнддә, Д.Ашуров адына мусиги мәктәбиндә кечирилди. Тәдбир иштиракчылары лај-

Форумун төшкили Дағыстан Республикасынын Мәдәнијјәт Назирлији, Бөлкәнин кәнчләрләр иш назирлији вә Дағыстан рекионал «Көнүллү төшәббүсчүләр» инкишаф мәркәзи»нин дәстәји илә баш тутмушдур.

Форумда мәдәнијјәт саһәсиндә ихтисаслашмыш төһсил мүәссисәләринин төләбәләри, социал мәдәни лајиһәләрин төшкилатчылары, инсанлары јарадычы төшәббүсләрә чәлб едән ичма вә төшкилатчыларынын рәһбәрләри, мүхтәлиф көнүллү саһәләрин нүмајәндәләри вә мәдәнијјәт мүәссисәләринин әмәкдашлары иштирак едирдиләр.

Көнүллүләрин форуму республикада үчүнчү дәфәдир ки, кечирилир вә мәдәнијјәт саһәсиндә көнүллү фәалијјәтләрә гатылан фәал вә гајыкеш вәтәндашлардан, ичтимаи рәјин лидерләриндән ибарәт бир чәмијјәт формалашдырмаг мәгсәди дашыыр. Форумун

Форума эксперт кими дөвәт олунан УИК «Мәдәнијјәт Көнүллүләри» АБС-нин рекионал ичмаларда иш координатору Наталја Рогожина вә Нижниј Новгород вилајетинин «Мәдәнијјәт Көнүллүләри» АБС-нин рекионал координатору Александр Зујев форум

иһәләрин тәтбиги илә бағлы төчрүбә мүбадиләси апардылар вә бөлкәдәки мәдәнијјәт көнүлләри чәмијјәтинин јарадычы мәнбәји вә инкишаф потенсиалы музакирә едилди. Тәдбирин сонунда форумун нәтичәләринә јекун вурараг иштиракчылар сертификатлар тәгдим едилди.

«Мәдәнијјәт Көнүллүләри» програмы «Мәдәнијјәт» милли лајиһәсинин «Милләтин јарадычы потенсиалынын реаллашмасы үчүн шәраит јарадылмасы» (јарадычы инсанлар) федерал лајиһәси чәрчивәсиндә һәјата кечирилир. Республика Мәдәнијјәт көнүллүләри Форуму, актив кәнчләрин көнүллүлүк фәалијјәтинә чәлб едилмәси, социал төшәббүсләрин һәјата кечирилмәси вә көнүллүләрин иштиракчынын нәтичәләринин уникаллығыны нүмајиш етдирән тәдбирләрин төшкили, һабелә Дағыстан Республикасы әразисиндә көнүллү мәдәни лајиһәләрин һәјата кечирилмәсиндә көнүллүләри чәмијјәти јаратмаг үчүн бир васитә кими хидмәт едән бир платформаја чеврилди.

Форум заманы Роспотребнадзорун төләбләринә риајет едилди: маска тахмаг, анти-септик истифадә етмәк, социал мәсафәни горуаг. Пејвәнд сертификаты вә тест нәтичәләри тәгдим едилдикдән сонра инсанларын форумда иштиракына ичазә верилиб.

«Дағыстан» РИА

Хејријјә фондлары

Хејријјә фондлары Дағыстан Республикасы Әмәк Назирлијинин Сосиал Мүгавиләсинин ичрасы илә әлағәли олачаг.

Дағыстанын Әмәк вә Сосиал Инкишаф назирлији Изумруд Мугутдинова бир күн әввәл јохсуллары јохсуллуғдан чыхармаға јөнәлмиш «Сосиал Мүгавилә» лајиһәсини һәјата кечирмәк мәгсәди илә республиканын хејријјә фондларынын рәһбәрләри вә нүмајәндәләри илә көрүшүб.

Ичласда чыхыш едән шөбә мүдири гејд етди ки, бөлкәләрдә јохсуллуғун азалдылмасы програмы чәрчивәсиндә федерал мәркәз тәклиф етди. социал мүгавиләни башладыр,

Дағыстан Республикасы төрәфиндән һәјата кечирилән јохсуллуғун арадан галдырылмасы програмынын аләтләриндән биридир.

Сосиал мүгавилә социал тәминат органлары төрәфиндән кәлири, асылы олмајан сәбәбләрә көрә Дағыстан Республикасында гојулмуш јашајыш минимумундан (10 мин 628 рубл 2021 —чи ил үчүн) ашағы олан төк вәтәндашлар вә аиләләрлә бағладыгы бир разылашмадыр.

Сосиал нәтичәсиндә хеј-

кечән ил һәјата кечирилиб. Бу, јалныз хејријјәчилик јардымы дејил, «Ишләрини давам етдирмәли вә јохсуллуғдан чыхмалары үчүн бир васитәдир». Сосиал мүгавилә аиләдә адамбашына дүшән орта кәлирләр аиләдән ашағы олан бир вәтәндашлар бағланан бир разылашмадыр. Бу күн јашајыш минимуму адамбашына 10 мин 628 рубл төшкил едир.

Гејд етмәк ләзымдыр ки, «Сосиал Мүгавилә» лајиһәси

ријјә фондлары илә гурумларын әмәкдашлары арасында Дағыстан Әмәк назирлији бөләдијәләрлә биркә чәтин һәјат шәраитиндә олан вәтәндашларын јохсуллуғун арадан галдырылмасы үчүн «Сосиал мүгавилә» лајиһәсиндә иштирак сәјәсиндә вәтәндашларын мәлуматландырылмасы вә онлара мәсләһәтләр јардым барәдә сых әмәкдашлыг һағында гәрар гәбул едилиб.

Б. Пирмәһәммәдов

ИДМАН

Бизим чемпионумуз

Һәр ил олдуғу кими, бу ил дә Дүнја Чемпионаты Токио-2020 кечирилди. Токио шәһәриндә кечирилән чемпионатыда

дә давам едир. 57 кг-а гәдәр чәки дәрәчәсиндә русијалы Алберт Батырғазиев финалда америкалы Дјук Реганла көрүшдү, онунла бокс мејда-

АЛЬБЕРТ БАТЫРГАЗИЕВ

бизим һәмјерлимиз Алберт Батырғазиев дә иштирак едиб. Алберт Батырғазиев Токио-2020-чи олимпиа ојунларында финалда америкалы Дјук Реган илә дөјүшдә гәләбә чалараг Олимпиа гызылыны газаныб. Токиода кечирилән бу олимпиа бокс турнириндә һәлледици мәрһәләләрин дөјүшләри һәлә

нында дөјүшәрәк галиб кәлди вә чемпион олду.

Идманчымыз сечмә вә сечим мәрһәләсиндә Доминикан Республикасы, Монголија вә Куба тәмсилчиләри илә көрүшдү. Русијалы боксчу сон ики дөјүшдә, нечә дөјәрләр, 3:2 һәсабы илә галиб кәлди.

Н. Гулијев

әсас вә башлыча програмы бөлкә әразисиндә мәдәни вә тарихи абидәләрин горунуб сахланмасыдыр.

«Мәдәнијјәт көнүллүләри» ичтимаи һәрәкатынын бөлкә үзрә координатору, Дағыстан Республикасы АСС Күлнарә Әлијеванын дедји кими, форумда иштиракчылар мәдәни тәдбирләр үчүн көнүллү програмлар, шәһәр вә көндләрде турист маршрутлары вә мәдәни меканлар төшкил етмәнин хүсусијјәтләри илә таныш олдулар, инста-мүсабигәдә иштирак етдиләр вә кәнчләр саһәсиндә мүтәхәссисләрлә ишләрдә иштирак етдиләр.

иштиракчыларынын һәрәкатын фәалијјәт истигамәтләри илә таныш етдиләр вә эксперт олараг онлара мәдәнијјәт саһәсиндә шәхси лајиһәләр ишләјиб һазырламағы өјрәтдиләр.

Форумда ДР Мәдәнијјәт Назиринин мүавини Мурад һачыјев, Кәнчләрләр иш назирлијинин, Республика кәнчләр Мәркәзинин директор мүавини Рашид Абдуллајев, «Һәјатын декораторлары» социал —мәдәни лајиһәнин рәһбәри, «Мәдәнијјәт Көнүллүләри» АБС-нин Дағыстан Республикасы ичтимаи һәрәкатын бөлкә координаторунун мүавини Ти-

ХАЛГЫМЫЗЫН КӨЗЭЛ ЗИЯЛЫЛАРЫ

Төһсилин төшкилатчысы

(Тачәтдин Мәһәрәмовун-80 иллијинә)

Мәлум һәгигәтдир ки, тарихи мұхтәлиф јашлы вә пешә саһибләри олан инсанлар јарадыр вә онлар һаггында данышмаг вә јазмаг лазымдыр. Анчаг динч әмәјин фәал гуручулары вә чәмијјәтин инкишафында бәјүк әмәји олан инсанлар унутулур, диггәтдән јайынырлар.

Јарым әсирдән чох һәјатыны Вәтәнә, халга, хидмәтә һәср етмиш Тачәтдин Рамазанович Мәһәрәмов онлардан биридир. О 1941-чи илдә Хучни кәндиндә мұәллим аиләсиндә анадан олмушдур. Хучни кәнд орта мәктәбини 7 синфини битирдикдән сонра 1956-чы илдә Дәрбәнд педагожи мәктәбинә кирмишдир. 1964-1969-чы илләрдә Дағыстан Дөвләт Университетинин филоложи факултәсиндә төһсил алмышдыр. Төһсилини баша вурдугдан сонра Табасаран рајонунун кәнд мәктәблириндә мұәллимлик етмәјә башламышдыр. О рус дили вә әдәбијјатындан ән савадлы мұәллимләриндән бири олмуш, дәрс дедији фәннин чох көзәл билмишдир. Инамла демәк олар ки, Тачәтдин Рамазанович мәктәбләрдә кејфијјәт вә савадлы төһсил уғрунда чох мұрәккәб просесә башчылыг етмишдир. Мәнимсәмәдә керидә галан шакирдләрлә әләвә мәшгәләр кечириши, вәләдәјнләрлә көрүшүшдүр. О фактики олараг төһлим-тәрбијә просесини көкүндән дәјишәрәк онун объектив әсаслара кечирилмәсинә наил олмушдур. Мәһәрәмов мәктәбләрдә рус дили вә әдәбијјаты үзрә дәрәкәтләр јаратмышдыр. Она гәдәр шакирдләр һал, һалландырма, дәјишмә, фејл, фејлин сифәт тәркибләри вә онун бағлама тәркиби, садә вә мұрәккәб чүмләләр һаггында нәзәријәләрдән алашмасы јох иди. Тачәтдин Мәһәрәмовичин дәрсләринә гоншу кәндләрин мұәллимләридә кәлирдиләр. Бәјүк јарадандан она верилән истәдад, сәмимийәт вә дикәр бачарылар һәр бир шакирдә сәрбәст јанашма ачарыны сәчә билмәк бачарыгы сајәсиндә о фәнни шакирдләрә севдирә билгиди. Нәтичәдә онун шакирдләри һәгиги алимләр, агрономлар, һүгүгунаслар, педагоглар кими јетишәрәк уғурла ишләјирләр. Бир нечә илләр о Хучни орта мәктәбинин директор мұавини вәзифәсиндә чалышмышдыр. Бу илләр әрзиндә мәктәбин мадди-техники базасынын јажылашдырылмасына, мәктәбин педагожи коллективинин ихтисаслы кадырларла комплектләшдирилмәси-

нә, шакирдләрин дәрин биликләрин јејәләнмәсинә, онларын али мәктәбләрә кирмәсинә һазырланмасына бәјүк диггәт јетирмишдир. һәмкарларынын сөзләринә кәрә Тачәтдин Рамазанович филоложи савад сәвијәсинә кәрә бир сыра елм намызәдләриндән гат-гат үстүн иди. Т.Мәһәрәмовун һәр һансы бир тәрифә, шан шәһрәтә чидди гаршы чыхдыгыны билгидик, анчаг етираф етмәлијик ки, о һәр һансы бир вәзифәдә уғурла ишләјә вә јүксәк вәзифә тута биләрди. О тәләјиндән чох разы бир инсандыр. Тәчрүбәли бир төшкилатчы кими Табасаран рајонунун Халг төһсили шөбәсинин мұдири вәзифәсинә ирәли сүрүлүр. Сонралар о, Халг төһсили шөбәсинин методики бирлијинә башчылыг едир. Төһсил ишчиләринин бир чохларынын һәм шәхсийәт вә һәм дә савадлы ишчи кими јетишмәсиндә бәјүк рол ојнадыгына кәрә бу күн онлар она миннәтдардырлар. Т. Рамазановун кечдији һәјат јолу халга тәмәнәсыз хидмәт нүмунәсидир. Тачәтдин Мәһәрәмовичин ичтимаи фәалијјәти дә диггәтәләјигидир. О рајон мәктәбләринин шакирд вә мұәллимләри гаршысында фәннләрин тәдриси үзрә семинарларда вә елми –практики кон-франсларда тез-тез чыхыш етмишдир. Рајон төһсил шөбәсинин рәһбәри кими о тутдуғу вәзифәнин бүтүн сирләрини өјрәнмишдир. Мәктәбләрин вәзийәти, кадрларла бағлы јаранмыш вә дикәр проблемләри вахтында мұзакирәјә чыхарырды. Јахшы ишләјән мұәллимләрин мұкафатландырмаға, јаратмаз ишләјәнләрә исә чәзаландырмаға бачарырды. Мәктәбләри кәзиб шәхсән јохлајыр, нөгсанларын арадан галдырмасына лазыми кәстәришләр вериди. Онун гајыкешлији сајәсиндә мәктәбләрдә јарадычылыг вә хейрһаглыг мұһүти һөкүм сүрүрдү.

Т. Мәһәрәмовун бүтүн педагожи вә методики фәалијјәти төһсилин Федерал вә рекионал инкишаф програмларынын реализә едилмәсинә, педагожи тәчрүбә идијасынын һәјата кечирилмәси үчүн әлверишли шәрајәтләр јарадылмасына јөнәлдилмишдир. Онун

тәшәббүсү илә Табасаран рајонунда новатор мұәллимләрин методлары илә ишләјән филоложия мұәллимләриндән ибарәт јарадычы груп төшкил олумуш, фәнн методике бирлик башчыларынын даим фәалијјәт кәстәрән семинары һазырдада фәалијјәт кәстәрир.

Төшкилатчылыг бачарыгы компетентлији, адамларла ишләмәк бачарыгына кәрә вахты илә о партија ишинә ирәли сүрүлүшдүр. 1985-1990-чы илләрдә Табасаран рајон партија комитесинин шөбә мұдири, партија нәзарәти комиссија сәдри вәзифәләриндә чалышмышдыр. 1991-1995-чи илләрдә Новолічә селпасунун сәдри, 1998-чи илдә рајон методики кабинетинин мұдири тәјин олумушдур. Сонралар рајон мұдрийәтинин башчысы мұавини вәзифәсинә ирәли сүрүлүшдүр. 2001-чи илдә пенсияда чыхмасына бахмајараг ону рајон төһсил шөбәсинин методисти тәјин етмишдиләр. Т.Мәһәрәмов тутдуғу мөһсул вәзифәләрдә рајонун социал –ихтисады инкишафына, мәктәб вә китабханаларын тикинтисинә лазыми диггәт јетишдирмишдир. һәм рајонда, һәм дә Дағыстанда халгларын достлуғунун мөһкәмләндирилмәсинә јөнәлдилмиш тәдбирләрин кечирилмәсинин тәшәббүскары олмушдур. О һеч вахт өзүнү итәләјиб саланлардан олмамашдыр. һәмишә садә инсанлара диггәт вә гајы кәстәрән олмушдур. һәјатынын мәнәсыны вә мөгсәдини о бу ишләрдә көрмүшдүр. Т.Мәһәрәмовун «Хучни кәнд совети» бәләдијә бирләшмәсинин башчысы сечилмәсинин онун чохчәтәдли вә мөһсулдар фәалијјәтинә верилән гијмәт кими кәстәрмәк олар. 2009-чы илдә бу о вәзифәјә тәјин олунан Т.Мәһәрәмов доғма кәндинин вә бирләшмәјә дахил олан Акка, Султиг, Јағдыг кәндләринин социал итгисади мөсәләләрини һәјата кечирилмәсинә гајы илә јанашмышдыр. Гыса мүддәт әрзиндә о мөдәни- сағламлыг мұәсиссәләринин, јолларын, көрпүләрин тикинтисинә, пенсиячыларын, әллиләрин мөјишәт шәраитләрини јажылашдырылмасына, табеликдә олан јашајыш мөнтәгәләрини абадлашдырылмасы мөсәләләринин тәмәлини гојмушдур. Ишинин чохчәтәдли олмасына бахмајараг ичтимаи ишләрдәдә фәалыг кәстәрир. О педагожи әмәк ветеранлары шурасынын сәдри, Пенсиячылар Иттифагынын рајон төшкилатынын башчысы сечилирмишдир. Мөһсулдар әмәк фәалијјәтинә кәрә

Дағыстанын вә Русијанын фәхри вәрәгәләри илә төһтиф олунмуш, она «Русија Федерасијасы төһсилинин Фәхри Ишчиси» ады верилмишдир.

Тачәтдин Рамазанович «Хучни вә хучниниләр: тарих вә мұасирлик» Маһачалада 2019-чы илдә нәшр олунмуш фундаментал китабын мұәллифләриндән биридир. һәјатда исә көзәл аилә башчысы, мөһрибан вә гајыкеш ата вә бабадыр. Әмүр күн һәјат јолдашы Сәјбәт ханымла бирликдә мұхғәлиф саһәләрдә уғурла ишләјән өвладлар бәјүтмүшләр.

Тачәтдин Рамазановичин 80-иллик јубиләји мұнасибәти илә тәбрик едир, она мөһкәм чансағлыгы вә һәјатда јени уғурлар арзулајырыг.

Мәһәммәд һәсәнов, профессор. Әнвәр Мусајев, полковник.

Редаксијадан: Халгымызын чох зәнкин зијалысы һаггында көзәл мөгаләдир, анчаг белә бир јүксәк савада вә инсаны кејфијјәтләрә малик олан инсан һаггында-мөгаләнин республикамызын башлыча нәшријјаты сајлан «Дагестанскај правда» республика ичтимаи сијаси гәзетиндә дәрч едилмәси вә онун азербайжанлы олмасынын јазылмамасы тәәчүб доғулмаја билмәз. Ахы Дағыстан азербайжанлыларынын республикамызын инкишафына төһфәси һеч дә галан милләтләрин хидмәтләриндән аз дејилдир. һөрмәтли мұәллифләрин белә бир инсан һаггында мөгаләни өзәл нәшријјат да јох, дөвләт гәзетләриндә дәрч етдирсәдиләр даһа јажшы оларды

К.Кәримов

Дағыстан Республикасынын нұмајәндә һејәтинин Казанда кечирилән «KazanSummit 2021» Бейнәлхалг итгисади зирвәдә иштиракынын икинчи күнү

«KazanSummit 2021»

Дағыстан Республикасы саһибкарлыг вә инвестицијалар агентлијинин рәһбәри вәзифәсини мұвәғәтти ичра едән һачы-Мурад Абашилов вә Дағыстан Республикасы сәнајә вә тичарәт назиринин биринчи мұавини Рәшид Мурзајев сәрки вә форум иштиракчылары илә бир сыра көрүшләр кечиришләр.

Көрүшләр заманы Түркіјәнин Еркехорт ширкәтинин рәһбәрлији илә данышырлар апарылмыш вә бурада түрк ширкәти кеотермал су мәнбәләриндән истифаде едәрәк истиханаларын гыздырылмасы тәчрүбәсиндән истифаде етмәји тәклиф етмишдир. Түрк ширкәтинин нұмајәндәләринә кәрә, бу үсул дағыстанлы истәһсалчыларын помидор јетишдирмә хәрчләринин өһәмијјәтли дәрәчәдә азалмасына сәбәб олачаг.

Һәмчинин Түркіјәнин Еркехорт ширкәти илә Дағыстанын кәнд тәсәррүфаты мөһсуллары истәһсалчылары арасында видеоконфранс форматында бир көрүшүн кечирил-

мәси барәдә дә разылыг әлдә едилмишдир.

Елә һәмин күн Азербайжан Республикасынын кичик вә орта саһибкарлыгын инкишафы Агентлијинин нұмајәдәләри илә ишкүзар данышыглар апарылмыш вә мұмкүн олан икитәрәфли әмәкдашлыгын форматы да мұзакирә едилмишдир.

Дағыстан Республикасынын нұмајәдәләри епидемиоложи вәзийәти нәзәрә алараг, Азербайжан тәрәфинә үз-үзә көрүшүн мұмкүнлүјүнү нәзәрдә кечирмәји тәклиф едилбәр.

Ону да хатырладаг ки, «Русија-Ислам дүнјасы: KazanSummit 2021» XII Бейнәлхалг итгисади зирвә топлантысы 28-30 ијул тарихләриндә Казанда (Газан) кечирилиб вә бурада 60 өлкәдән вә Русијанын 30-дан чох бөлкәсиндән тәхминән 5 мин инсан иштирак едиб.

Тәдбир Татарыстан Президенти Рүстәм Миннихановун рәһбәрлији илә Русија-Ислам Дүнјасы стратежи визјон группу чәрчивәсиндә төшкил олунуб.

«Дағыстан» РИА

НАЗИРЛИКДЭ КӨРҮШ

Һәр шеј халғым наминә

Һәр бир инсанын үрәиндә бөјүк арзулар олур һәлә ки, о инсан инчәсэнәт илә бағлыдырса. Вә белә һалда һәр биримиз мәдәнијәтимизә, һәрә бачардығымыз кими хидмәт етмәлијик. Мәдәнијәти олмајан халғын, өзү дә јохдур. Бүтүн халғлар, өз мәдәнијәти илә таныныр вә севилер.

Белә ки, мән шайрә Зейнәб Дәрбәндли дә өз әсәрләрим вә сәнәтим илә өз халғымын вә мәдәнијәтимин хидмәтиндәјәм. Неч вахт пилләләри галхаркөн, башымы галдырыб ән јухары пилләјә бахмадым, чүнки инсан илк аддымыны биринчи пиллә илә башламадыдыр. Мән һәр заман садәчә мәдәнијәтимин учалдығыны көрмәк истәмишәм, бу үздән

белә бир вәсијәт етди «Зейнәб гызым, бу вахта кими сән мәнә көрә, өз арзуларыны ичиндә боғдун вә өз сәнәтиндән керигалдын. Амма инди мәним сәнәсон вәсијәтим будур ки, бүтүн чәтинликләри кечәрәк, амма лајигинчә кечәрәк өз сәнәтинә давам ет. Сәнәтинлә танын вә севил, гој сәни һәм Дағыстан, һәм Азәрбајҗан севәрәк гәбул етсин. Бах мәним руһум раһат-

римдә дедијим кими Шаһ әсәри Маһачҗала шәһәринә дөјәрли Назиримиз илә көрүшә кетдик. Бүтүн јол боју бөјүк һәјәчан ичиндә идим, фикирләширдим көрүшүмүз нечә олачаг. Нәһајәт ора чатдыг вә онун кәлишини көзләдик. Онун катибәси бизи хош вә күләр үзлә гаршылады. Самилә ханы м илә отуруб, онун кәлишинә кими гәшәнк бир чај ичдик. Зарема ханым кәлән кими јанымыза кәлиб, бизә күлә-күлә хош кәлмисиниз дејә отағына дөвәт етди. онунла сәмими сәһбәт етдик, онун үчүн чанлы-чанлы Низами Кәнчәвинин «Сәенсиз» рамансыны

дә атдығым һәр бир аддыма хүсуси диггәт етмишәм. Пиллә-пиллә аддымладығым бу јолда гарла, боранла, јағышла, туфанла үзләшмишәм, амма өз мәдәнијәтимдән үз чевирмәдим, амалымдан керигә дәнмәдим. Инсан һәр бир чәтинлијә синә кәлмәји бачармалыдыр, күчлү олмалыдыр. Аллаһ бизләрә һәр заман, ајағда дурмаға күч вә гүввә версин.

Белә ки, ушағлыгдан бәри мәдәнијәтимизин вурғуну идим, бәлкә дә Аллаһ мәнә онә көрә бу тәби вериб. Мән Дағыстан вә Азәрбајҗан поезијасына Зейнәб Дәрбәндли кими имза атмағым да, поезијамыз улу, гәдим шәһәримиз Дәмирҗалы Дәрбәндимизин ады илә бәрәбәр өз адымы да поезија зирвәсинин учалығында көрмәк, ән әсасы да рәһмәтлик Анам Фәридә ханымын арзусуну јеринә јетирмәк истәдим. О мәнә өлүмүндән өнчә

лыг тапар, мән сәнә өз хәјир дуамы вердим дејә алнымдан өпдү. Мән дә онун вәсијәти вә хәјир дуасы илә бу јола чыхдым. Дедијим кими дә, бүтүн чәтинликләрә Аллаһын көмәји илә синә кәлә билдим.

Мәним арзум Дағыстан Республикасынын Мәдәнијәт Назири дөјәрли ханым Зарема Ажуевна Бутајева илә јахындан таныш олмаг иди, бу мәсәләдә мәнә дөсдәк олан үмүмијәтлә, мәнә һәр бир ишдә әл тутан «Дәрбәнд» республика гәзетинин мәсул катиби дөјәрли инсан, ачыг үрәкли бачым Ајна Мәммәдованын бөјүк ролу олду. вә бу арзумун чин олмасында Дәрбәнд шәһәр мәдәнијәт, кәнчләр сијасәти, идман вә туризм идарәсинин сәдри дөјәрли, сәмими, көзәл үрәкли ханым Самилә Сирачәтдиновна Нәчәфованын бөјүк әмәји олду. Вә биз Августун 2-дә Дағыстанымызын мән шеи-

ифа етдим. Мәним көрдүјүм бүтүн ишләримлә јахындан таныш олду, мәним һағымда чох ешитдијини вә мәним сәнәтимлә таныш олмағыны сәјләди. онунла сәһбәт заманы, бүтүн јол боју кечирдијим һәјәчанын јерсиз олдуғуну көрдүм. Самилә ханым да она мәним јарадычылығым һағгында, мәним бүтүн шәһәр тәдбирләриндә феал иштирак етдијими әтрафлы вурғулады. Мәним «Үрәјим вәтәнлә дејүнүр» адлы китабымы, она имзам илә тәгдим етдим. Бу көзәл вә јаддагалан көрүшдән, бир чох хәтирә шәкилләри чәкилди.

Дөјәрли назиримиз, меһрибан инсан Зарема Бутајеваја, бизи белә исти вә доғмачасына гәбул етдијинә көрә, она өз дәрин миннәтдарлығымы билдирирәм.

3. Дәрбәндли, штатданкәнар мүхбир.

Зарема

Үзү күләр, кәнлү саф,
Өзү ишиндә сәрраф,
Бахышы су тәк шәффаф,
Бир инсандыр Зарема.

Чох севир һәгигәти,
Халга едир хидмәти,
Сөзүндә дүрүст, гәтии,
Бир инсандыр Зарема.

Көмәксизә олур дост,
Сөзүнү дејир сәрраст,
Өз ишиндә саф, дүрүст,
Бир инсандыр Зарема.

Һәр кәслә докма олур,
Дили ширин, гәлби нур,
Әр кими икид, чәсур,
Бир инсандыр Зарема.

Ағзы хәјир, дуалы,
Мәдәнијәт кралы,
Сәнәтинә вәфалы,
Бир инсандыр Зарема.

Зейнәб дә севди ону,
Јохдур онун мин дону,
Мәдәнијәт сүтуну,
Бир инсандыр Зарема.

COVID-19

Пејвәнд: горху вә горхунч һекајәләр

Коронавирус инфексиясы COVID-19-ун јайылмасынын башланғычындан бәри инсанлығын ашылама просесиндән кечмәкдән башга бир јолу олмадығыны баша дүшмәк үчүн кифајәт гәдәр заман кечмишдир. Бунунла бәрәбәр бир чохлары һәлә дә горхурлар вә етибар етмирләр. Чүнки бу горхунч сөз-сәһбәтләр давамлы олараг интернет, социал шәбәкәләр, хүсусән YouTube видеоһостинги кими күтләви информасија васитәләриндә јайылманыр.

Пејвәндин нәтичәләри бәрәдә дејиләнләрә гулаг асанда, һәгигәтән инсанын гәлби, руһу горху илә, һәјәчанла долур. Дејирләр ки, бүтүн бунлар јер үзүндә јашајан әһалинин сајыны азалтмаг, јәни әһалинин бир һиссәсини физики олараг мөһв етмәк үчүн едилер, бизи идарәолунан етмәк истәјирләр. Јәни бир пејвәндин көмәји илә бәдәнимизә бизи ирадә вә өзүнә һөрмәтдән мөһрум олан итаәткар роботлар һалына кәтирәчәк дәрманлар вурулур.

Дүзү, бүтүн бунларын јалан, чәфәнкијат олдуғуна сон гојмаг истәјирәм, чүнки һәјәтда чох шеј баш верә биләр. Јәгин ки, вирусун өзү дә сүни мәншәлидир, лабораторијаларда јарадылмышдыр. Әлбәттә ки, јахшы нијјәтлә дејил. Анчаг бу вә ја дикер шәкилдә бу суаллара заман кечдикчә дөгиг чаваблар алачағы. Ејни заманда, мәним үчүн бир шеј шүбһәсиздир: коронавирус пејвәндләри әтрафында горхулары артыран бир чох блокер интернетдә пул газанмаг истәји илә, үстәлик кичик мөбләгдә дејил, бу чүр нәшрләри јайырлар. Ахы мәлумдур ки, мәсәлән, Јутуб видеоһостинги бир блогер кими јалһыз мин бөјөнмә вә даһа чох бахыш топлајарса, сизә мүәјјән мигдарда пул өдәјәчәкдир. Бурадан нәтичә чыхарыг: пејвәнд әләјһинә тәблиғаты шиширтмәк олдуғча сәрфәли бир ишдир. Үстәлик, нә гәдәр чох тәнғид едир вә горхудурсан, даһа чох абунәчи, бахыш вә бөјөнмә газаначаг вә буна көрә газанч әлдә едәчәксән.

Лакин елә шејләр вар ки, көзләринизи бағлаја билмәјә-чәксиниз- сағламлығыныз үчүн

әсл вә өлүмчүл бир төһлүкә һәмишә јахындадыр, бизи һәр ан јахалаја биләр. Бу сәбәбдән һәкимийјәт вә тибб ишчиләри өзүмүзү бу төһлүкәдән горумағымызы тәләб едирләр: маскарлар, әлчәкләр кејинин, әлләринизи тәмиз, исти су илә јујун, бурнунузу вә борун бошлуғуну јахалајын. Лакин биз тез-тез ичтимәи јерләрдә олмалы, мағазалардакы, маркетләрдәки дикер инсанларла тәмасда, үнсийјәтдә олмалыыг; вирус дашыјычыларынын ола биләчәји һүзн вә ја тој мәрәсимләриндә иштирак едирик. Бу сәбәбдән дә өзүмүзү төһлүкәли бир вирусдан горумағын јекәнә чыхыш јолу пејвәнд едилмәкдир. 70 фаиз бөјрәк зәдәләнмәси илә достум вә иш јолдашым хәстәләнәндә, нечә дејәрләр өлүмлә үз-үзә галанда мән бунун чанлы шаһиди олдум. Анчаг Аллаһын көмәји вә һәкимләрин сәји илә о, «корона»ја үстүн кәлмәји бачарды. Бундан сонра мән сон гәрарымы вердим- дәрһал пејвәнд етмәк.

Беләликлә, достлар, кәлин русларын белә бир аталар сөзүнә көрә һәрәкәт етмәк: «Көј курултусу гоппајана гәдәр киши хач чәкмәз». Ваһимејә вә дөһшәтә кәлдикдә исә бу әксәр һалларда бизнесини артырмаг истәјәнләрин јайдығы горхунч һекајәләрдир.

Г.Әмәров.

Ковид илә мубаризә

2020-чи илин әввәлләриндән өзүнү «Коронавирус» кими дүнјаја тәгдим едән вә дүнјаја мејдан охујан бу хәстәлик, сөзүн әсил мәнәсында санки чаһан илә мубарибә едир. Бу көзәкөрүнмәјән дүшмәнин силаһы да, өзү кими көзә көрүнмүр.

Кимсә онун үзүнә гапысыны ачмаса да, о өзү-өзүнә јол тапыб истәдији евә гонаг ола билер. Аталарда белә бир мәсәл вар, дејир «Чағырылмамыш кәлән гонаг, өз чибиндән јејәр». Амма бу елә бир гонагдыр ки, ону нә ичәри кирәндә көрүрсән, нә чыхыб кәдәндә. Онун мөһви үчүн, бүтүн дүнја силаһ ахтарышындадыр. һәлә дә онун нәдән горхдуғуну билән јохдур, көрүнүр ки, онун неч горхусу да јохдур. Бу горхусуз вә силаһы тапылмајан хәстәлијә «Ковид» дејирләр, һәлә үстәлик о бојда коронанын адыны да өз үстүнә көтүрүб. Бәлкә дә инсан бәдәнинә тикан кими бата-бата кирмәси дә елә, о коронадан көтүрдүјү учлардыр. Инсан бәдәнинә бурахдығы мин чүр ағры вә зәифлик инсаны һалдан-һала салыр.

Һәмишә дедијимиз кими, бу көзә көрүнмәјән дүшмән илә мубаризә чох чәтиндир, о үздән дә она гаршы өзүмүз-өзүмүзү горумалыыг. Спирт,

антисептик, маска, витаминли гидалар, чохлу су истифадә етмәк лазымдыр. Биз тәк өзүмүзү дејил, әтрафымызда олан һәр кәси дүшүнмәлијик. Бүтүн дүнјаны гаршысына алыб, дүнја илә көз-көзә вурущан бу хәстәлик илә биз дә өз васитәләримиз илә мубаризә апармалыыг. Коронавирус, ковид, пандемия. Артыг бу сөзләр һәр кәсин әсәбинә сәбәб олур, онун адыны һәјәт сәһифәмиздән силмәјә чалышмалыыг.

Ваксин вурмаг билirik ки, бир чох адамларын ичиндә горху јарадыр. Амма бир шеји унутмамалыыг ки, биз ондан горхараг да өзүмүзү төһлүкәјә атырыг. Кичик бир өскүрәкдән белә һәјәчанлануыг, тез-тез өскүрәји итирмәк үчүн чүрбәчүр дәрман ахтарыыг. Чүнки кичик бир өскүрәк сандығымыз, бөјүјүб јекә бир коронаја чеврилә билер. Оду ки, ковид илә үрәкли олараг, горхмадан мубаризә апармалыыг

М. Сәјидов

СЭНИЈЈЭ

«Тач»ла бағлы шүбһөлөриниз вармы? Экәр беләдирсә, һәким чағырын!

Интернетдә Ковид-19 вирусу һаггында бир чох мәлумат олмасына бахмајараг, ән зәрури оланыны тапмаг асан олмур вә бәзән јанлыш мәлуматлара да раст кәлинир. РФ Сәһијјә Назирлијинин веб сајтыны изләјәнләрин суалларындан ајдын олдуғу кими бу шөбәнин төвсијәләридә аңлашығлы чаваб тапмаг бир о гәдәр асан дејил. Она көрә ки, төвсијәләр бөјүк һәчмли вә ачыг десәк, чох гәлиз сәнәдләрән ибарәтдир, һансы ки, бурада ишләдилән терминләр ади бир инсан үчүн аңлашылмаздыр.

Анчаг биз интернетдә арашдырма апарараг охучуларымызы мараглан-дыра биләчәк ән актуал олан 10 суалы мүйјән етдик.

Беләликлә:

1. Һәким район поликлиникасындан хәстәнин евинә онда һансы әләмәтләр олдуғда кәлмәлидир?

-37.2 дәрәчәдән јухары вә ја ОРВИ әләмәтләри алтынды евә һәким чағырыла биләр: өскүрәк, нәфәс дарлығы, синә ағрысы, һалсызлыг, баш ағрысы, гоһу вә дад билмә иткиси олдуғда.

Бундан әләвә һәкимләр бу чүр сим-птомларла евдә һәким чағыраркән јал-ныз арзуолунан дејил, гәтиликлә лазыми шәртләрин олдуғуна инанырлар. Бу хәстәнин јашы 65-дән јухарыдыр:

- мүшәјиәт олуна хәстәликләр- јәни КОВИД-19-дан ағыр комоликасијалар рискин артдығы хроник хәстәликләр. Һәр шәјдән әввәл бунлар шәкәрли диа-бет, үрәк-дамар хәстәликләри, бөјрәклә-рин, тәнәффүз органларынын хроник вә онколож хәстәликләрдир:

КОВИД-19-ун диагнозу гојулмуш вә ја коронавирус инфексијасынын јайылма-сы үчүн кәркин епидемиоложи вәзијјәти олан бир бөлкәдән кәлән инсанларла әләгә.

Бу һалларда һәким чағырмағынын төвсијә олунур.

2. Чан һәкими «район»дан нә гәдәр мүддәтә кәлмәлидир?

-Гануна көрә, евә чағырылан һәким 24 саат әрзиндә кәлмәлидир.

3. Тәчили јардым нә вахт чағырылыр?

Бу күн тәчили јардым хидмәтинин дис-петчерләри зәнкләрин пәјланмасында иштирак едирләр. Буна көрә вәзијјәтинизин кетдикчә пәсләшдијини, һәрәрәтинизин 38,5 дәрәчәдән јухары олдуғуну, синә ағрылары-ны, нәфәс дарлығы вә с. һисс едирсинизсә, бураја зәнк едә биләрсиниз.

4. Кәлән һәкимләр нә етмәлидир?

-Гәјдалара көрә хәстәнин мүйәһәсинә ашағыдакылар дахилдир:

-хәстәлијин кедиши, хроник хәстәликлә-рин олмасы, аллеркик реаксијалар барәдә мәлуматларын топланмасы;

-дәринин вә көрүнән селикли гишаларын мүйәһәси (бурун, боғаз);

-бәдән истилијинин, нөбзин, ган тәзији-нин өлчүлмәси;

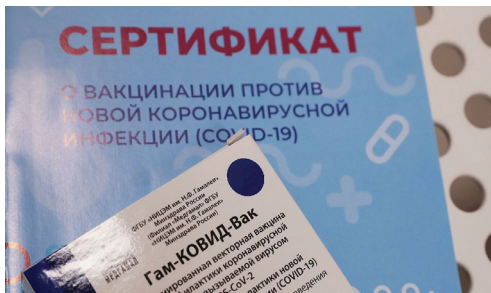
-тәнәффүс, ағ чијәр вә үрәк дәрәчәсинин өлчүлмәси;

-гандакы оксикән сәвијјәсинин өлчүлмәси;

-гандакы шәкәрин өлчүлмәси (лазым олдуғда, хусусән диабет меллитус хәстә-ләриндә)

5. Коронавирус үчүн нә вахт вә кимдән назофаренкеал чубуг көтүрүлмәлидир?

Сәһијјә Назирлијинин методики төвсијә-ләриндә дејилир ки, бир хәстәнин темпера-туру 37.5 дәрәчә С-дән јухары, ашағыдакы әләмәтләрдән биринә вә ја бир нечәсинә саһиб олдуғда, КОВИД-19 үчүн шүбһәли һе-саб олунур: өскүрәк (гуру вә ја аз бәлғәмлә); нәфәс дарлығы, синәдә тыханма һисси, бо-ғаз ағрысы, бурунун тутулмасы, позгунлуг вә ја гоһу иткиси, конжонктивит; зәифлик, өзәлә ағрысы, баш ағрысы, гусма, ишал; - бу чүр

симптомларын билинән дикәр сәбәбләри олмадығда (мәсәлән, зәһәрләнмә, көһнә хроник хәстәликләрин кәскинләшмәси вә с.).

Бундан әләвә, гәјдалара көрә, коронави-рус үчүн анализ алмалыдырлар:

-ковид хәстәси илә ејни отағда јашајан шәхсләр;

-пневмонија диагнозу гојулмуш шәхсләр;

-65 јашдан јухары тәнәффүс симптом-лары олан бүтүн инсанлар (бурун ахма, өскүрәк, боғаз ағрысы);

-јолухучу хәстәлик әләмәтләри илә ха-ричдән кәлән шәхсләр;

Тәһлил тибб тәшкилатынын сәјјар групу вә јахуّد ковид инфексијасына шүбһә варса, илкин мүйәһә заманы клиниканын һәкими төрәфиндән апарылыр.

Анализин нәтичәләри хәстәјә мәғбул бир мүддәтдә, тәхминән 2-3 күн әрзиндә чатдырылмалыдыр.

6. Ган анализи нә вахт вә нечә алы-ныр?

-Лабораторијаја ган анализләрини вер-мәк һәким төрәфиндән тәјин олунур. Сә-һијјә Назирлијинин тәлиматында дејилир ки, әкәр Ковид -19 -ун јүнкүл формасы варса, хәстәни евдә мүйәһә етмәк, бир гәјда олараг нә ган тести, нә дә радиасија

диагнозу (рентген, компүтер томографијасы, ултрасәс) тәләб олунмур. Хәстә әсасән орта вәзијјәтдән башлајараг хәстәханаја јерләшдириләркән үмуми вә биокимјәви ган тести едилмәлидир.

Хәстә евдә мүйәһә олунмаг үчүн бура-хылырса, төчрид вәзијјәтинә кәтирилирсә вә һәким лабораторија ган тестинин (хусу-сән дә јанашы кедән хроник хәстәликләр-лә) кечирилмәсини вачиб һесаб едирсә, анализ апармаг үчүн поликлиниканын сәјјар бригадасы кәлмәлидир.

7. Ағчијәрләрин компүтер томографи-асы нечә һәлл олунур?

-Белә бир мүйәһә еһтијаж һәким тө-рәфиндән мүйәһә едилир. Ејни заманда, хәстәнин јашы, мүшәјиәт олуна хроник хәстәликләрин олмасы, шикајәтләр, сә-тәлчәмин инкишафынын объектив вәзијјәти вә клиник мәнзәрәси (ағчијәрләрә «гулаг асма», сатурасијанын өлчүлмәси вә с. нә-тичәләринә әсасән) нәзәрә алынмалыдыр.

8. Һансы әләмәтләр олдуғда, хәстә хәстәханаја јерләшдирилмәлидир?

-Сәһијјә Назирлијинин төвсијәләринә көрә, бир хәстәјә КОВИД-19 диагнозу гојулуб евдә мүйәһә едиләрсә вә 3 күн әрзиндә онун һәрәрәти 38,5 дәрәчәдән чох олар-са, бу заман о, хәстәханаја јерләшдирмә һүгуғуна маликдир. Бундан әләвә, риск групуна аид олан хәстәләр дә хәстәханаја јерләшдирилир:

- 65 јашдан јухары;

-мүшәјиәт олуна хәстәликләрлә: гарачиј-әр сирозу, онколожија, шәкәрли диабет вә с.

9. Коронавирус хәстәләри һансы гәјдада хәстәханаја јерләшдирилир вә хәстәхананы сечмәк олармы?

Хәстәханаја јерләшдирмә район һәкими вә ја тәчили јардым һәкиминин көндәриши илә апарылыр. һәким телефонла ән јахын ковид хәстәханаларында бош јерләрин олмасыны хәбәр алыр вә хәстәни һара көндәрәчәјинә гәрар верир. Бу вәзијјәтдә хәстәнин хәстәхананы сечмәк һүгуғу галмыр.

10. Садаланан гәјдалар позуларса, нә етмәли?

Коронавирус үзрә ваһид гәјнар хәт-тә-8-800-2000-112; һәр бөлкәдә фәалијјәт көстәрән «гәјнар хәттләрә» зәнк едә биләрсиниз

Ејни заманда, практиканын көстәр-дији кими, ән тәсирли јоллардан бири ичбәри тибби сығорта үчүн сығорта тәм-силчисилә әләгә гурмагдыр. Хатырладаг ки, бизә ичбәри тибби сығорта вәрәгәси верән сығорта ширкәтләри пулсуз мәслә-һәтләшмә вә хәстәләрин һүгуғларынын горунмасы илә мәшғулдулар. Тибби сы-ғорта тәшкилатыныза күнүн истәнилән вахтында зәнк едә биләрсиниз, телефон нөмрәсини сығорта вәрәгәсиндә вә ја ширкәтин ады илә интернет ахтарышы јолу илә тапа биләрсиниз.

Гәдирбәј Өмәров.

САТИРА ВӘ ЈУМОР

Фырылдагчылар

Молла Фаты	Ачмыш иди, Дојду јенә!
Молла Фаты Чамааты, Чаду гуруб Сојду јенә.	Кетди јаса, Баса-баса, Көрдү, паһо, Тојду јенә.
Бахды фала, Бир чувала, Гырх икиди, Гојду јенә.	Јохду өлән, Һаја кәлән, Инди иши Зайды јенә.
Нөвһә деди, һалва једи,	

Шамил Чәмшид

Тәләбә (фалчыја): - Мәктәби атамн көмәјилә гуртардым, институту гуртармаг үчүн дә сәндән көмәј истәјирәм.

Фалчы: Бу гурд јағыны һансы мүйәһәмин үстүнә сүртсән дили тутулар, сәндән бир шәј сорушмаз.

Утерянный аттестат Б 471587 от 26.06.1981г. о среднем общем образовании, выданный Кулларской СШ Дербентского района на имя Мустафаева Курбанмагомед Камаловича, считать недействительным.

Үч ләтифә

- Ешитмисән, Моника рентк-енолога әрә кедиб.
- Гәрибәдир! Кәрәсән рентк-енолог онда нә көрүб?

- Өмрүмдә бир дөфә вурул-мушам, онда да мәнәббәтим даша дејиб.
- О, башгасына әрә кедиб?
- Јох, мәнә.

Ата мәтбәхдә габ јујур.

Оғлу кәлиб сорушур:

- Ата, икиарвадлы нечә

адамдыр?

- О елә адамдыр ки, мәнән ики артыг габ јујур.

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.Һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӨМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
Н.Р. МИРӘМИДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АФАКИШИЈЕВА

Баш мүйәһәсб
М. И.РӘНИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН
ВӘ НӘШРИЈАТЫН
ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан
Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш
редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә
чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын
кејфијјәти барәдә
мәтбәәјә мүрачиәт едә
биләрсиниз.

Рабитә, информасија
технолокијалары вә күтләви
коммуникасијалар саһәсин-
дә нәзарәт үзрә Федерал
хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија
васитәләринин гејдијјаты
һаггында

Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, инфор-
масија технолокијалары вә
Күтләви коммуникасијалар
саһәсиндә нәзарәт үзрә
Федерал хидмәт идарәси.
ПН № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда кедән факт-
лар үчүн мүйәһәсбәр мә-
сулијјәт дашыјырлар. Мүйә-
һәсбәрләрин мөвгәји илә редак-
сијанын мөвгәји ујғун кәлмәјә
биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды:
5. 08. 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №